

A plébánosok és az egyházvezetés eltávolodása

A papi nőtlenség és a nők pappá szentelése

Az osztrák plébánosok 79%-a támogatja a katolikus papok kötelező nőtlenségének megszüntetését, 51%-uk a nők pappá szentelésének megengedését, és 52%-uk bevallja, hogy fontos kérdésekben másképp vélekedik, mint az egyházvezetés.

Ez néhány azokból az eredményekből, amelyekre az Ausztria plébánosai körében végzett friss közvélemény-kutatás vezetett (erre az ORF, az osztrák rádió vallási osztálya adott megbízást). Telefoninterjúk révén 500 plébánost kérdeztek meg egész Ausztriában életük és munkájuk körülményeiről. Ugyanakkor 69%-uk tartotta úgy, hogy összességében igen elégedett eddigi nőtlen életével.

A közvélemény-kutatást Paul M. Zulehner nyugalmazott professzor vezette. A *Kathpress*-nek adott interjújában beszámolt azokról a részben igen tekintélyes eltérésekről, amelyek a plébánosok és az egyházvezetés között vannak, és úgy látja, hogy „nagyon sürgős beavatkozásra” van szükség. Szerinte az egyház reformja érdekében fel kellene használni a plébánosok „gazdag tapasztalatainak kincsét”; másfelől pedig óvott attól, hogy az egyházvezetés kezéből egyre jobban kicsússzon a dolgok alakításának lehetősége: „Tényleges reform megy végbe a bázison, azokon a plébániákon, ahol nyitott szellemű plébános van.”

Másként gondolkodó plébánosok

Az összes megkérdezett plébánosok több mint fele (52%) mondja azt, hogy fontos kérdésekben másképp gondolkodik, mint az egyházvezetés. Ebben az összefüggésben Zulehner professzor az újravezetés elváltak szentségeihez járulását vagy az ökumenikus kérdéseket említi példaként, de a papok önálló életalakítását is. Ráadásul a papok 74%-a úgy látja, hogy az egyházvezetés és a hívő nép elképzelései között egyre nagyobb szakadék tátong.

Házások felszentelése

Tekintettel a paphiányra, az egyházukért aggódó plébánosok nézete szerint szükség van azon személyek körének kitágítására, amelyből az egyház kiválasztja papjait, mégpedig nem csupán a papok túlterheltsége miatt, hanem azért is, hogy más tapasztalatokkal gazdagítsák a papi szolgálatot: a világi foglalkozások tapasztalatával, a partnerkapcsolat tapasztalatával, a női tapasztalatokkal.

A megkérdezett plébánosok 79%-a támogatja, hogy a katolikus egyház pappá szenteljen házasságú férfiakat. 62% képviseli azt a nézetet, hogy a papok megházasodhassanak, és mégis megmaradhassanak szolgálatukban. Ugyanilyen sokan álltak ki a mellett, hogy a katolikus egyház ismét állítsa szolgálatba a korábban laikus státusba helyezett papokat. Ezt a tágítást azok a plébánosok is kívánják, akik akkor sem kötnének házasságot, ha megtehetnék. Csak 13% házasodna meg valószínűleg, és 6% biztosan, ha megtarthatná hivatalát. A plébánosok e csoportja számára nem „a cölibátus eltörléséről” van szó, hanem hogy megemeljék a papi szolgálat minőségének szintjét, mondja Zulehner.

A nőtlenség: „önálló út”

Saját nőtlen életüket illetően a plébánosok 67%-a értett egyet ezzel a kijelentéssel: „Önálló utat találtam, amelyért felelősséget tudok vállalni.” Am e tanulmánynak nem volt feladata közelebbről megvizsgálni, hogy „mit jelent ez a konkrét életgyakorlatban”, illetve milyen kapcsolati formákra utalhattak az így válaszolók.

Tiltakozás: nem nagyhangúan, hanem az életvitellel

Ezzel kapcsolatban Zulehner professzor úgy vélte, mindenekelőtt ezen a ponton válik világossá, hogy az egyházi vezetés nagy részben elveszítette befolyását a plébánosok életalakítására. A professzor azt a tendenciát is megállapította, hogy a papok már nem tiltakoznak nyíltan az egyházvezetés álláspontja ellen, hanem saját felelősségükre járják a maguk útját, és ezzel általában elégedettebbek is, mint még néhány évvel ezelőtt.

A tanulmány szerint a megkérdezett nőtlen papok 73%-a mondja, hogy állandó hullámvásznak éli meg életformáját. Ugyanakkor 69%-uk vonta meg azt a mérleget, hogy összességében igen elégedett eddigi nőtlen életével.

Minél inkább boldognak érzik magukat nőtlen életükben a plébánosok, annál inkább igaz, hogy akkor sem házasodnának meg, ha az egyház úgy nyitná meg számukra ezt a lehetőséget, hogy hivatalukat is megtarthatnák. A nőtlenség értékelése nem mutatott jellemző különbséget a világi papok és a szerzetes papok között. A nőtlen élet sikeressége nyilvánvalóan kevésbé függ a kezdeti döntéstől, mint a papság megélésétől és az évek során szerzett tapasztalatoktól.

Női papság „pragmatikusan”

A megkérdezett plébánosok 51%-a a mellett szállt síkra, hogy szenteljenek pappá nőket is. A plébánosok úgy látják, hogy ezáltal magának a papi szolgálatnak a minősége erősödne. A megkérdezettek 65%-a tartaná segítségnek, ha női kollégákkal dolgozhatna együtt. Zulehner professzor rámutatott arra, hogy a plébánosok többsége számára a nők felszentelése már nem dogmatikai, hanem pusztán gyakorlati kérdés. A plébánosok pozitívan fognak fel, „ha a papi hivatal teljesebben képezne le Istent, aki saját képére férfinek és nőnek alkotta az embert”.

Szexuális visszaélések

A közvélemény-kutatás révén az is világossá vált, hogy a plébánosokat „erősen zavarja” a szexuális visszaélésekkel kapcsolatos vita. Még ha 65%-uk úgy véli is, hogy a média túlpörgette a témát, 76%-uk azon a né-

zeten van, hogy a szexuális visszaélések nagyobb problémát jelentenek az egyház számára, mint más intézmények számára. 93% helyesli, hogy az egyház dolgozzon ki olyan jó megoldásokat, amelyek más intézmények számára is hasznosak lehetnek. Egyidejűleg 80% úgy véli, jó lenne, ha az egyház a botrányok körüli vitát inkább tekintené arra, hogy alapvetően átgondolja, hogyan viszonyul a szexualitáshoz. A megkérdezett plébánosok 92%-ának az a véleménye, hogy a papképzésben nagyobb hangsúlyt kellene helyezni az emberi érettségre.

Ugyanakkor a megkérdezett plébánosok sokkal jobb bizonyítványt állítottak ki az osztrák egyházi vezetésnek (66%), mint a rómainak (21%).

Tehetetlen egyházvezetés

A tanulmányból az is kiderül, hogy a növekvő paphiány erősen kihat a plébánosok munkájára: 75% erősen túlterheltnak érzi magát. A megkérdezett plébánosok szűk fele (48%) „tehetetlennek”, illetve „vízió nélkülinek” éli meg az egyházvezetést, 25%-nak nem ez a véleménye, 27% nem tud dönteni ebben.

A plébániák összevonása ellen

A plébánosok alapján véve nincsenek ellene a nagyobb lelkipásztori szervezeti egységeknek; bizonyos feladatok szempontjából jónak tartják a nagyobb területi egységeket (79%), ugyanakkor azonban úgy gondolják, hogy nem lehet lemondani a helyi közösségekről (91%), és úgy tartják, hogy az egyházközségeknek meg kellene hagyni a lehetőséget a minden vasárnapi szentmisére. A megkérdezett plébánosok kereken kétharmada véli úgy, hogy a nagyobb plébániái egységek kialakítása nyomán az egyház egyre inkább eltávolodna az emberektől.

Lelkipásztorok, nem menedzserek

A megkérdezett plébánosok 100%-a mondta, hogy mindenekelőtt lelkipásztor akar lenni. Azt, hogy a hivatáské-

változása nyomán a lelkipásztorból nagy területek ellátásának menedzsere legyen, a plébánosok nem kívánják, és nem keresik, legfeljebb elszenvedik: nem nyereségnek, hanem a motivációt aláásó súlyos veszteségnek tartják. Zulehner „a plébánosi szerep lényegének drámai kivézetéséről” beszél, és azt mondja, a plébánosok „a lelkesítő szolgálat lélekletelessé tételéről” félnek.

Modern világ: szószólók és kétkedők

A megkérdezett plébánosok 64%-a azt mondja, hogy az egyháznak jobban meg kell nyílnia a világ számára, de ugyanakkor 39%-nak az a meggyőződése, hogy az egyháznak határozottabban kellene különböznie a világtól.

Érdekes részlet: Minél fiatalabb egy plébános, általában annál nagyobb kétkedéssel és távolságtartással viszonyul a modern kultúrához és más plébánosok modernizálási javaslataihoz. Mindenekelőtt az ún. késői hivatások számítanak a „modernitás-szkeptikusok” közé, vagyis azok, akik nem közvetlenül az érettségi után léptek be a papi szemináriumba. Így például a megkérdezett 40 év alattiak 39%-a kerek-perc elutasítja a nők pappá szentelését.

A tanulmány szerint azonban különbséget kell tenni életkor és felszentelési kor között: aki az összes megkérdezettek (tehát idősek és fiatalok) közül rögtön az érettségi után lépett be egy szemináriumba vagy szerzetesrendbe, az határozottan nyitottabb a világra, mint a „késői hivatásúak”.

Zulehner szerint lehetséges, hogy jelenleg szelekció zajlik a kötelező papi nőtlenség révén: többen választják a papságot olyan férfiak, akik gyanakvóak a modernitással szemben; a világra nyitottabbak viszont más lelkipásztori területekre mennek, például lelkipásztori asszisztensnek vagy hitoktatónak.

Ebben az összefüggésben Zulehner utal legfrissebb tanulmányára, amely szerint az osztrák egyházközségi képviselőtestületek túlnyomórészt nyitottak a világra. A jövőben ez feszültségekhez vezethet a plébániákon és más intézményekben is,

nevezetesen egy mindinkább konzervatív klérus és a világra nyitott laikus munkatársak között. Ez is ok lehet arra, hogy az egyházvezetés elgondolkodjék azon, nem kellene-e tágítani azok körét, akikből pap lehet.

Ausztriában több mint 4000 világi és szerzetes pap van; a közvélemény-kutatást kizárólag azok körében végezték, akik a bő 3000 plébánia valamelyikén dolgoznak.

Paul Zulehner

Imprimatur, 2010/5-6

